



### Mirosław Bochenek

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu  
Wydział Nauk Ekonomicznych i Zarządzania  
Katedra Ekonomii  
bochenek@umk.pl

## JUBILEUSZE WAŻNYCH WYDARZEŃ EKONOMICZNYCH W 2017 ROKU

**Streszczenie:** Rok 2017 obfitował w liczne rocznice, co było okazją do przedstawienia najważniejszych dokonań jubilatów, które w większości przypadków pozostają nadal aktualne. Jedną grupą jubileuszy dotyczyła ukazania się wybitnych prac. M. Kopernik dał początek polskiej myśli ekonomicznej. P.-P. Mercier de la Rivière stworzył podstawy prawa rynków zbytu. D. Ricardo sformułował oryginalne teorie pieniądza, renty gruntowej oraz kosztów komparatywnych. K. Marks wyraził myśl o cyklicznym rozwoju kapitalizmu. Zdaniem A.S.B. Leijonhufvuda najważniejszym dokonaniem J.M. Keynesa było odrzucenie licytatora L.M.E. Walrasa. Wreszcie E.S. Phelps skonstruował długookresową krzywą Phillipsa. Drugą grupą jubileuszy była związana z urodzinami i śmiercią wybitnych uczonych. J.B. Say stworzył filary ekonomii klasycznej, P.S. Dupont de Nemours wprowadził termin „fizjokratyzm”, P. Ciompa wymyślił nazwę „ekonometria”, I. Fisher zmatematyzował i rozwinął teorię ekonomii, A.H.G. Wagner odkrył prawo wzrostu wydatków państwa, zaś E.H. Chamberlin sformułował teorię konkurencji monopolistycznej.

**Słowa kluczowe:** historia myśli ekonomicznej, ekonomia przedklasyczna, klasycy, szkoła historyczna, współczesna myśl ekonomiczna.

**JEL Classification:** B00, B11, B12, B13, B14, B15, B20, B23.

### Wprowadzenie

Rok 2017 był rokiem wyjątkowo obfitym w najróżniejsze jubileusze ważnych wydarzeń z historii rozwoju ekonomii. Obchodzono rocznice napisania naukowych rozpraw poświęconych problemom gospodarczym, wydania drukiem tego typu prac oraz urodzin i śmierci twórców idei ekonomicznych. Warto w związku z tym przypomnieć oraz przybliżyć nie tylko lepiej znane, ale rów-

niez niedoceniane lub całkowicie zapomniane koncepcje i ich twórców. Niestety, ze względu na ramy niniejszego opracowania, jego autor zmuszony był do dokonania selekcji i prezentacji jedynie 12 przypadków oraz pominięcia kilkunastu rocznic związanych z takimi twórcami, jak James Steuart Denham, Piotr Maleszewski, Johann Süssmilch, Joseph von Sonnenfels, Włodzimierz Lenin, Gustav Friedrich von Schmoller, Wilhelm Georg Friedrich Roscher, Eugen von Philippovich, Jerzy Fierich, Robert Wayne Clower i wielu innych. Zastosowano przy tym metodę analizy źródeł literaturowych.

### 1. 500-lecie powstania traktatu monetarnego M. Kopernika

Najstarszy przywołany jubileusz dotyczy pierwszej rozprawy monetarnej Mikołaja Kopernika, pt. *N. C. Meditata*, ostatecznie zredagowanej 15 sierpnia 1517 r. *Rozmyślenia* były pierwszym zarysem do projektu reformy pieniężnej przeznaczonym dla biskupa i członków kapituły warmińskiej, uczestniczących w zjazdach Stanów Prus Królewskich. Zdaniem autora traktatu monety tracą na wartości, gdy do srebra dodaje się więcej miedzi lub zmniejsza się wagę monet, albo łączy się te dwie przyczyny. Innym powodem spadku wartości monet jest wprowadzenie do obiegu ich nadmiernej ilości. Jeśli jednak wybija się nowe monety, należy zakazać posługiwania się starą. Ale największym błędem i szkodą dla kraju jest wprowadzanie nowej, gorszej – o mniejszej zawartości srebra – monety w celu osiągnięcia zysku, przy jednoczesnym zachowaniu w obiegu monety starej [Kopernik, 2007, s. 99-107].

W latach 1519-1522 M. Kopernik przygotował zmodyfikowaną wersję traktatu monetarnego, której nadano tytuł *Modus cudendi monetam*. Traktat ten w wersji niemieckiej M. Kopernik przedstawił 21 marca 1522 r. w Grudziądzu podczas zjazdu Stanów Prus Królewskich oraz posłów króla Zygmunta I. Autor traktatu podkreślał, że wprowadzona do obiegu nowa dobra moneta, przy jednoczesnym zachowaniu starej i złej, ulegnie zarażeniu, czyli zepsuciu, dlatego starą monetę należy wycofać [Kopernik, 1923a, s. 77-86].

Najważniejszy traktat *Monete cudende ratio* – opracowany przed kwietniem 1526 r. – stanowi rozwinięcie wcześniejszych pism. M. Kopernik analizował w nim negatywne skutki psucia pieniądza (zmniejszania zawartości kruszcu w monetach) oraz przedstawił założenia reformy pieniężnej [Kopernik, 1923b, s. 55 i n.]. W traktacie tym M. Kopernik zawarł genialną myśl: „Gdy zaś zgola nieodpowiednie jest wprowadzić monetę nową i dobrą, kiedy w obiegu pozostaje nadal stara gorsza – o ileż tu bardziej pobłędzono, kiedy do dawnej, lepszej monety, pozostawionej w obiegu, wprowadzono nową gorszą, która nie tylko zaraziła dawną, ale, że tak powiem, z obiegu ją wypędziła” [Kopernik, 1923b, s. 59].

## **2. Jubileusz 250 lat wydania pracy P.-P. Merciera de la Rivière'a oraz urodzin J.B. Saya**

W 1767 r. ukazała się ważna rozprawa ekonomiczna oraz urodził się wybitny ekonomista francuski – J.B. Say. W pracy pt. *L'ordre naturel et essentiel des sociétés politiques* (2 vol.) Paul-Pierre Mercier de la Rivière koncentrował się na idei porządku naturalnego oraz stosunku doktryny fizjokratycznej do instytucji państwa. Usystematyzował fizjokratyczną teorię własności oraz teorię finansów. Konstatując, że: „nikt nie jest kupującym, nie będąc jednocześnie sprzedającym” [Blaug, 1994, s. 52], P.-P. Mercier de la Rivière stał się jednym z pierwszych prekursorów tzw. prawa rynków zbytu Saya.

5 stycznia 1767 r. w Lyonie urodził się Jean Baptiste Say. Jego najważniejszą publikacją jest rozprawa pt. *Traité d'économie politique, ou simple exposition de la manière dont se forment, se distribuent et consomment les richesses*, wydana w 1803 r. Od 1816 r. wykładał ekonomię w Ateneum. W 1819 r. został profesorem w pierwszej we Francji katedrze ekonomii przemysłowej w Conservatoire des Artes et Métiers w Paryżu. W 1830 r. otrzymał stanowisko profesora nowo utworzonej katedry ekonomii politycznej w Collège de France. Jego wkład do nauki ekonomii polegał na usystematyzowaniu całej spuścizny A. Smitha, doprecyzowaniu charakteru i przedmiotu ekonomii, dokonaniu jej podziału (na produkcję, łącznie z wymianą, dystrybucję oraz konsumpcję), włączeniu zajęć nieprodukcyjnych do dochodu społecznego, a także stworzeniu prawa rynków zbytu, które zaprzeczało możliwości wystąpienia kryzysów nadprodukcji. Jego zdaniem towar wymienia się na towar, a sprzedawcy są jednocześnie nabywcami. Pieniądz jest tylko pośrednikiem, za produkt płaci się produktem. Większa produkcja oznacza większą sprzedaż. Nie jest więc możliwa ogólna nadprodukcja towarów w gospodarce rynkowej. Mechanizm rynkowy niemal natychmiast likwiduje okresowe dysproporcje, czyli częściową nadprodukcję jednych towarów przy jednoczesnych niedoborach innych towarów, oraz przywraca równowagę rynkową [Say, 1960, s. 21 i n.].

## **3. Dwusetna rocznica wydania książki D. Ricarda oraz śmierci P.S. Duponta de Nemoursa**

W 2017 r. historycy ekonomii „świętowali” także dwa jubileusze dwusetlecia opublikowania książki wybitnego ekonomisty brytyjskiego ze szkoły klasycznej oraz śmierci francuskiego fizjokraty. 19 kwietnia 1817 r. ukazała się najważniejsza praca ekonomiczna Davida Ricarda pt. *On the principles of politi-*

*cal economy, and taxation*, w której zawarł wiele oryginalnych myśli. W swojej ilościowej teorii pieniądza D. Ricardo utrzymywał, że ilość pieniędzy w obiegu determinuje ich wartość. Teoria pieniądza posłużyła mu do sformułowania koncepcji samoczynnego mechanizmu przepływu kruszców szlachetnych i automatycznego równoważenia się bilansów płatniczych. Opowiadał się za leseferyzmem w stosunkach gospodarczych z zagranicą. Argumentem na rzecz polityki wolnego handlu międzynarodowego była teoria handlu zagranicznego w postaci teorii kosztów komparatywnych. D. Ricardo stał na stanowisku, że poszczególne kraje powinny specjalizować się w produkcji tych dóbr, które mogą wytwarzać stosunkowo najtaniej. Teoria płacy robotczej wskazywała, że robotnicy mogą uzyskać jedynie dochód zapewniający minimum egzystencji i są skazani na życie w nędzy. Teoria renty gruntowej posłużyła mu natomiast do wykazania, że rentę gruntową różniczkową otrzymują wyłącznie właściciele działek bardziej urodzajnych lub korzystniej położonych od rynków zbytu [Ricardo, 1957, s. 1 i n.].

7 sierpnia 1817 r. w Greenville zmarł Pierre Samuel Dupont de Nemours, redaktor, polityk i przedsiębiorca. Z jego inicjatywy wydano dzieła A.R.J. de Turgota – *Oeuvres de Turgot* (9 vol., 1808-1811). Po emigracji do USA stworzył z synem Eleuthère Irénée koncern chemiczny E.I. du Pont de Nemours and Company. P.S. Dupont de Nemours przedstawił pełny wykład doktryny oraz propagował idee fizjokratyzmu, a także piętnował przeżytki merkantylizmu w polityce gospodarczej. W swej pierwszej pracy z 1761 r., pt. *Physiocratie, ou Constitution essentielle du gouvernement le plus avantageux au genre humain*, wprowadził do literatury ekonomicznej termin „fizjokratyzm”, oznaczający rządy natury [Gide, Rist, 1920, s. 4].

#### **4. Jubileusz 150 lat publikacji dzieła K. Marksa oraz urodzin P. Ciompy i I. Fishera**

W 1867 r. ukazała się najważniejsza praca K. Marksa oraz urodziło się dwóch oryginalnych twórców. Dziełem życia Karola Marksa było trzypięciotomowe opracowanie pt. *Kapitał*. Tom pierwszy został opublikowany w 1867 r. Tom drugi i trzeci wydał po śmierci K. Marksa Fryderyk Engels w latach 1885-1894. W pierwszym tomie *Kapitału* przedstawił teorię wartości, która była podstawową koncepcją marksowską, teorię wartości dodatkowej, koncepcję organicznego składu kapitału oraz schematy reprodukcji, a także przeprowadził krytykę prawa rynków zbytu. K. Marks podkreślał, że brak tożsamości sprzedaży i kupna, rozbicie tego aktu i powstrzymywanie się od kupna niektórych kontrahentów tworzy

możliwość wystąpienia kryzysu. Nieskoordynowane decyzje indywidualnych przedsiębiorców w kapitalizmie sprawiają, że warunki równowagi są stale naruszane. Brak równowagi reprodukcji kapitalistycznej rodzi dysproporcje, wstrząsy, a nawet kryzysy. Twierdził także, że cykliczne wahania produkcji doprowadzą do kryzysu powszechnego oraz upadku ustroju kapitalistycznego [Marks, 1970, s. 8 i n.].

2 stycznia 1867 r. w Górnych Toszanowicach k. Cieszyna urodził się Paweł Ciompa, dyrektor działu księgowości w Banku Krajowym i Banku Ziemskim Galicji we Lwowie oraz nauczyciel rachunkowości w szkołach handlowych w Krakowie i Lwowie. W wydanej w 1910 r. we Lwowie książce, równocześnie po niemiecku pt.: *Grundrisse einer Oekonomie und die auf der Nationalökonomie aufgebaute natürliche Theorie der Buchhaltung* i po polsku jako: *Zarys ekonometrii i teoria buchalteryi*, P. Ciompa wyjaśnił przedmiot rozważań teorii rachunkowości oraz podał interpretację stworzonej przez siebie nazwy „ekonometria” w następujący sposób: „Ekonometria opiera się na ekonomii, matematyce i geometrii i jest częścią ekonomii” [Ciompa, 1910a, s. 5-6, 1910b, s. 8]. Zadaniem ekonometrii miało być mierzenie kategorii i zjawisk ekonomicznych. W rozprawie *Drożyzna w Galicyi i nędza urzędnicza*, opublikowanej w 1913 r., P. Ciompa przedstawił proces wzrostu cen w latach 1863-1911. Jego zdaniem główną przyczyną ówczesnej inflacji była polityka wysokich podatków, które miały sfinansować wysokie wydatki militarne monarchii austriackiej [Ciompa, 1913, s. 1 i n.].

27 lutego 1867 r. w Saugerties urodził się Irving Fisher. Był on ekonomistą amerykańskim, profesorem ekonomii politycznej w Yale University w New Haven, a także współtwórcą i pierwszym prezydentem Econometric Society. I. Fisher opublikował wiele oryginalnych pionierskich prac dotyczących w większości dziedzin ekonomii, w tym ekonomii matematycznej i ekonometrii. Najwartościowszymi konstrukcjami okazały się jednak teoria pieniądza, która jest transakcyjną wersją teorii ilościowej, teoria cen oraz teoria kapitału i procentu. Amerykański ekonomista stał na stanowisku, że kluczową kategorią gospodarki wymiennej jest pieniądz, a jego wartość można wyrazić równaniem wymiennym, nazywanym również równaniem Fishera. Źródłem procentu są rozbieżności w ocenie dóbr teraźniejszych i dóbr przyszłych. Ludzie wyżej cenią dobra teraźniejsze niż przyszłe. Różnica między wartością dóbr teraźniejszych i przyszłych tworzy premię. Ta premia stanowi stopę procentową. Stopę procentową I. Fisher potraktował więc jako oczekiwany dochód z wymiany dóbr teraźniejszych na dobra przyszłe [Fisher, 1907, s. 10 i n., 1920, s. 1-184].

## 5. Setna rocznica śmierci A.H.G. Wagnera

8 listopada 1917 r. ekonomia niemiecka straciła wybitnego przedstawiciela szkoły historycznej – Adolpha Heinricha Gotthilfa Wagnera, profesora nauk ekonomicznych, politycznych i statystyki w Wiedniu, Dorpacie, Fryburgu Bryzgowijskim oraz Berlinie. Według A.H.G. Wagnera państwo zobowiązane jest ingerować w gospodarkę oraz prowadzić – w sposób sprawny – działalność gospodarczą w celu zapewnienia wzrostu dobrobytu oraz rozwoju cywilizacji. Analiza historycznego procesu rozwoju wskazuje, że funkcje państwa stale się poszerzały oraz zwiększał się zakres interwencji państwa. Tendencji tej towarzyszy wzrost wydatków państwa. Prawo to zostało nazwane prawem Wagnera. Rozwojowi społecznemu i cywilizacyjnemu towarzyszy więc wzrost wydatków państwa, a ten z kolei wymusza zwiększenie podatków [Wagner, 1883, s. 17 i n., 1892, s. 22 i n.].

## 6. 50 lat od ukazania się dzieł A.S.B. Leijonhufvuda i E.S. Phelps'a oraz śmierci E.H. Chamberlina

W 2017 r. minęło 50 lat od wydania ważnych prac dla rozwoju ekonomii. W opublikowanym w 1967 r. artykule, pt. *Keynes and the keynesians: a suggested interpretation*, Axel Stig Bengt Leijonhufvud przeprowadził rewizję niektórych wcześniejszych interpretacji myśli J.M. Keynesa. Podkreślał, że keynesizm jest teorią nierównowagi. Przejawem nierównowagi jest bezrobocie i niedostateczny popyt globalny. Przedmiotem ataku J.M. Keynesa była teoria L.M.E. Walrasa, z mechanizmem „tâtonnement”, czyli mechanizmem koordynacyjnym, na czele. Licytator wyznacza ceny, które opróżniają wszystkie rynki. J.M. Keynes uznał, że licytator, który dostarcza wszystkim uczestnikom rynku pełną informację, jest mitem, niemożliwa jest więc doskonała koordynacja działań podmiotów w rzeczywistej gospodarce. Zdaniem J.M. Keynesa na wszelkie zakłócenia w systemie gospodarczym najpierw reaguje ilość, ceny zaś reagują z opóźnieniem. Wyeliminowanie licytatora A.S.B. Leijonhufvud uznał za główną zasługę J.M. Keynesa [Leijonhufvud, 1974, s. 208-217].

Artykuł *Phillips curves, expectations of inflation and optimal unemployment over time* (1967) przyniósł Edmundowi Strotherowi Phelpsowi światowy rozgłos. Poddał on w nim w wątpliwość – niezależnie od M. Friedmana – istnienie stabilnej długookresowej wymiennosci między inflacją a bezrobociem. W pierwotnej wersji krzywej Phillipsa rozpatrywano płace nominalne, natomiast pracowników i pracodawców interesują płace realne. Przy negocjacjach płacowych

uwzględniana jest inflacja oczekiwana. Wynika z tego, że o poziomie płacy realnej decyduje oczekiwana stopa inflacji. W podstawowej wersji krzywej Phillipsa należy uwzględnić oczekiwania inflacyjne, co sprawia, że istnieje nie jedna stabilna, ale cała rodzina krótkookresowych krzywych Phillipsa, a każdej podporządkowana jest inna oczekiwana stopa inflacji, decydująca o położeniu poszczególnych krzywych. Stąd długookresowa krzywa Phillipsa jest krzywą pionową [Phelps, 1967, s. 254-281]. Twierdzenie o braku wymienności między inflacją i bezrobociem w długim okresie zostało nazwane twierdzeniem Friedmana–Phelpsa.

16 lipca 1967 r. w Cambridge, w stanie Massachusetts, zmarł Edward Hastings Chamberlin. Był on profesorem ekonomii w Harvard University w Cambridge. W pracy z 1933 r., pt. *The theory of monopolistic competition*, przedstawił teorie konkurencji monopolistycznej oraz dywersyfikacji produktów. E.H. Chamberlin odrzucił klasyczne założenie wolnej konkurencji oraz teoretyczną koncepcję pod nazwą „doskonała konkurencja”, a także zaproponował określenie „czysta konkurencja”. Jego zdaniem konkurencja monopolistyczna występuje wówczas, gdy dobra, rynki i sprzedawcy nie są jednorodni, a ponadto poszczególni sprzedawcy-monopoliści konkurują mniej lub bardziej doskonałymi substytutami. Głównym wyróżnikiem tej struktury rynkowej jest ograniczona liczba konkurentów i zróżnicowanie produktów. Przedsiębiorstwa sztucznie różnicują produkty, co oznacza, że w warunkach konkurencji monopolistycznej dominuje konkurencja pozacenowa (jakością i reklamą) oraz dywersyfikacja produktów. Dążenie przedsiębiorstw do uzyskania korzyści skali produkcji oraz wzrost ich rozmiarów sprawiają, że czystą konkurencję zastępuje konkurencja monopolistyczna. Twierdzenie to powinno – jego zdaniem – zastąpić założenie doskonałej konkurencji [Chamberlin, 1946, s. 7 i n.].

## Podsumowanie

Wiele dyscyplin naukowych najczęściej świętuje jubileusze urodzin lub śmierci swoich twórców. W niniejszym opracowaniu uwzględniono również rocznice powstania lub wydania drukiem ważnych rozpraw. Ujęcie to pozwoliło objąć większą liczbę twórców ekonomii. Traktat monetarny *Meditata* był w pełni samodzielnym i oryginalnym dziełem ekonomicznym M. Kopernika. Swoje rozważania oparł wyłącznie na argumentach ściśle ekonomicznych, a nie – wzorem poprzedników – etyczno-prawnych. Dzień 15 sierpnia 1517 r., będący datą ukończenia tego traktatu, jest dniem powstania pierwszego polskiego dzieła ekonomicznego, a tym samym dniem narodzin polskiej myśli ekonomicznej.

W rozprawie *L'ordre naturel et essentiel des sociétés politiques* P.-P. Mercier de la Rivière przedstawił myśl, która stanowiła jądro – sformułowanego później – prawa rynków zbytu. Zawarte w książce D. Ricarda *On the principles of political economy, and taxation* teorie pieniądza, renty gruntowej oraz handlu zagranicznego nadal pozostają aktualne. Natomiast teorie ruchu kruszców szlacheńskich oraz rozwoju gospodarczego uległy dezaktualizacji, zaś teorie wartości oraz płacy roboczej zostały odrzucone przez autorów rewolucji marginalnej. Zamierzeniem K. Marksa było obalenie kapitalizmu. Chociaż jego główne koncepcje zaprezentowane w *Kapitale* okazały się niesprawdzone, to jednak myśl o cyklicznym rozwoju gospodarki kapitalistycznej okazała się wartościowa i nieprzemijająca. W artykule *Keynes and the keynesians: a suggested interpretation* A.S.B. Leijonhufvud zwrócił uwagę na błędy w interpretacji idei J.M. Keynesa oraz uznał, że jego największą zasługą było wyeliminowanie walrasowskiego licytatora. E.S. Phelps – autor artykułu *Phillips curves, expectations of inflation and optimal unemployment over time* – wykazał, niezależnie od M. Friedmana, istnienie (za sprawą wbudowania do modelu inflacji oczekiwanej) długookresowej krzywej Philllipsa.

Rocznice urodzin lub zgonów pozwoliły spojrzeć całościowo na dorobek przywołanych twórców. I tak J.B. Say był nie tylko pierwszym profesorem ekonomii we Francji, ale również najwybitniejszym klasykiem na kontynencie europejskim, autorem trójpodziału ekonomii i poszerzonego rachunku dochodu społecznego oraz prawa – niezależnie od Jamesa Milla – rynków zbytu. P.S. Dupont de Nemours wprowadził do literatury pojęcie „fizjokratyzm”. P. Ciompa był twórcą – kilkanaście lat przed Ragnarem Frischem – nazwy „ekonometria”. I. Fisher opowiadał się za stosowaniem języka matematyki w ekonomii oraz przyczynił się do rozwoju teorii pieniądza (równanie Fishera), cen, kapitału i procentu. A.H.G. Wagner odkrył tendencję wzrostu wydatków państwa, nazwaną prawem Wagnera. E.H. Chamberlin stworzył teorie konkurencji monopolistycznej oraz dywersyfikacji produktów.

Z powyższej analizy wynika, że większość przywołanych myślicieli wywarło trwałe wpływy na rozwój powszechnej myśli ekonomicznej, tworząc kategorie i koncepcje ekonomiczne, które mimo upływu kilku stuleci, nadal pozostają aktualne.

## Literatura

Blaug M. (1994), *Teoria ekonomii. Ujęcie retrospektywne*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.

Chamberlin E.H. (1946), *The Theory of Monopolistic Competition: A Re-orientation of the Theory of Value*, Harvard University Press, Cambridge.



- Ciompa P. (1910a), *Grundrisse einer Oekonomie und die auf der Nationalökonomie aufgebaute natürliche Theorie der Buchhaltung*, Verlag des Handelsschulvereines in Lemberg, Lemberg.
- Ciompa P. (1910b), *Zarys ekonometriji i teorya buchalteryi*, Osobne odbicie z XIX Rocznika Asekuracyjno-Ekonomicznego za rok 1910, Wydawnictwa Towarzystwa Szkoły Handlowej we Lwowie – Z Drukarni „Słowa Polskiego” we Lwowie, Lwów.
- Ciompa P. (1913), *Drożynna w Galicyi i nędza urzędnicza*, Nakładem Towarzystwa Nauczycieli Szkół Wyższych we Lwowie, Lwów.
- Fisher I. (1907), *The Rate of Interest: Its Nature, Determination and Relation to Economic Phenomena*, The Macmillan Company, New York.
- Fisher I. (1920), *The Purchasing Power of Money: Its Determination and Relation to Credit, Interest and Crises*, assisted by H.G. Brown, new and revised edition, The Macmillan Company, New York.
- Gide K., Rist K. (1920), *Historja doktryn ekonomicznych. Od fizjokratów do czasów najnowszych*, Nakład Gebethnera i Wolffa, Warszawa–Lublin–Łódź–Poznań–Kraków.
- Kopernik M. (1923a), *Rozprawa o monecie* [w:] *Mikołaja Kopernika rozprawy o monecie i inne pisma ekonomiczne oraz J.L. Decjusza traktat o biciu monety*, oprac. J. Dmochowski, Nakład Gebethnera i Wolffa, Warszawa.
- Kopernik M. (1923b), *Sposób bicia monety* [w:] *Mikołaja Kopernika rozprawy o monecie i inne pisma ekonomiczne oraz J.L. Decjusza traktat o biciu monety*, oprac. J. Dmochowski, Nakład Gebethnera i Wolffa, Warszawa.
- Kopernik M. (2007), *Zarys traktatu O reformie monetarnej Prus Królewskich – Medytacja (Rozmyślania)*, [Olsztyn?], 15 sierpnia 1517 r. [w:] M. Kopernik, *Dzieła wszystkie*, t. 3: *Pisma pomniejsze*, Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa.
- Leijonhufvud A. (1974), *Keynes und die Keynesianer: Ein Interpretationsvorschlag* [w:] von K. Brunner, H.G. Monissen, M.J.M. Neumann (hrsg.), *Geldtheorie*, Kiepenheuer & Witsch, Köln.
- Marks K. (1970), *Kapitał: krytyka ekonomii politycznej*, t. 1, Książka i Wiedza, Warszawa.
- Phelps E.S. (1967), *Phillips Curves, Expectations of Inflation and Optimal Unemployment Over Time*, „Economica”, New Series, Vol. 34, No. 135 (August).
- Ricardo D. (1957), *Zasady ekonomii politycznej i opodatkowania*, PWN, Warszawa.
- Say J.B. (1960), *Traktat o ekonomii politycznej czyli prosty wykład sposobu, w jaki się tworzą, rozdzielają i spożywają bogactwa*, PWN, Warszawa.
- Wagner A. (1883), *Finanzwissenschaft*, 1. Theil, 3. Aufl., C.F. Winter'sche Verlags-handlung, Leipzig–Heidelberg.
- Wagner A. (1892), *Grundlegung der politischen Oekonomie*, 1. Theil, 3. Aufl., C.F. Winter'sche Verlagshandlung, Leipzig.

**GREAT ECONOMIC ANNIVERSARIES IN 2017**

**Summary:** The year 2017 has been full of anniversaries, which have been an opportunity to present the most important achievements of the jubilarians, which in most cases still remain of value. One group of the anniversaries has referred to outstanding works. Nicolaus Copernicus gave birth to Polish economic thought. P.-P. Mercier de la Rivière created the basis of the law of the market. D. Ricardo formulated original theories of money, of rent of land, and of comparative costs. K. Marx expressed the idea of the cyclical development of capitalism. According to A.S.B. Leijonhufvud, the most important achievement of J.M. Keynes was the rejection of the bidder L.M.E. Walras. Finally, E.S. Phelps built the long-run Phillips Curve. On the occasion of the birth and death anniversaries of eminent academics, it has been pointed out that J.B. Say created the pillars of classical economics, P.S. Dupont de Nemours introduced the term “physiocratism”, P. Ciompa invented the term “econometrics”, I. Fisher mathematized and developed the theory of economics, A.H.G. Wagner discovered the law of increasing state expenditure, while E.H. Chamberlin formulated the theory of monopolistic competition.

**Keywords:** history of economic thought, preclassical economy, classics, historical school, contemporary economic thought.